

Gyöngyösy István Palinodiája.

(Az eredeti kéziratból.)

Maga gyamoltalanságát kesergő
és abban
Az kardos Griffnek szárnya alá folyamondó
Nympha.
Az melyel
Magyar Ország mostani állapotját példázza
es azt
A Méltóságos Groff Esztarházy Pál Urnak
azon Magyar Ország Palatimussának kunok
és jaszok Biráianak; Nemes Sopron, Pest, Pilis
és Sólth Vármegyék Feő Ispányának, az Fel-
séges elseő Leopold Császár, és koronás ki-
rálly Urunk eő Fölsége Titok Tanátsának komor-
nyikjának, és Magyar Országban Helly Tartó-
jának etc. Mint kegyelmes Vrának alázatossan
aiánlya.

Nemes Gömör Vármegyének a most itt léveő
Ország gyűlésére küldetett egyik követe.
Gyöngyösy István

Sopronban 1681 esztendőben.

Kegyelmes Uram!

Régi Magyar mondás. Az vén Hegedűs mindennap egy notát felejt, és az mit von is, aztis hibásan vonnya: Kihez képest az üdős Poéta sem szökdécseltethetj olly kinyes lábakon az Verseket, mint az gyermeked Apolló: A más dolgokban foglalatoskodó elme sem leleményeskedhetik ugy az Parnasus titkaiban, mint akinek egyéb dólga nintsen: Következőképpen en sem lehetek most azokban olly furcsa mint annakelőtte, Sőt borostyánt sem tudok mostan ott szaggatni, az hol akkor Laurus ágakotis szekdelhettem; Mindazonáltal igyis, hogy sem mint a Vén hegedűs szokását, inkább igyekeztvén követnem a jó vérű ag ló természetit, a miképpen az, ha meg nem ehetiis elegendőképpen Abrakját, de meg rőhőgi mégis azt, és amint lehet faldokjais, hogy azzal régi istermeszetéről többre elégségtelen- ségeben is jelt adgyon; Hasonlóképpen bennemis, a Ngod Palatinussy Uj Méltóságán örvendező mások verseinek előttem palolására,

felforván annak a Vérnek még meglévő Cseppecskéje, a melyet az Medusa Vérével egyveledett Pegasus forrásából az ifiabb esztendőben hőrpenttettem Vala, nem lehetett megtűrnöm, hogy annak ingerlésébűt még egyszer a Vers íráshoz ne kezdettem volna, ha azt csak úgy esik is meg szagolnom mint az Ag Lónak az Abrakot: és amit azon közben egyszeris mászoris öszve szedegethettem, a míg az ország házánál lévő gyűlésekben egyéb dolgokra kellett elmémet forditanom, azt im énis a Ngod Méltóságos személye eleiben botsátom, az melyel ha későbben tanáltam is felserkennem — masoknál, annyiban mindazonáltal nem Vagyok utólsó, hogy azok idegen nyelvekbéli írásokkal, én pedig Magyar versekkel örvendezek a régen kívánt Magyar Palatinus Uj Méltóságának: melyetis érdemetlen szolgáljátul méltóztassék jó neven, es azon Versekben maga gyámoltalanságán siránkozó Nympha igyetis szivére ugy venni, hogy amelly Griffnek szárnya alá folyamodott, ottan kívánt nyugodalmat vehessen azis magának; Azon Nympha mellett pedig aiánlom énis az Ngod kegyelmességében nagy alázatossággal magamot es maradok ezekkel

Ngodnak alazatos legkissebb szolgálja

Gyöngyösi István.

Maga gyámoltalanságát keserő,
és abban a kardos Griff
szárnya alá folyamodó-
Nympha.

Az mint szőke Vize le folly a Dunának,
Nagy jajja hallaték egy árva Nymphának;
Vélhettem ezt lennj Didó siralmának.
Tőle el válásán Anchises Fiának.

Vagy hogy: az bús Thysbé Pirámust sirattya,
Vérében fetrengő testét ápolgattya;
Kíért éltét őis ottan el fogyattya,
Igaz szeretetit azzal megmutattya.

Itilhettem azt ts: Philis siránkozik,
A kedves Demophon, hogy tőle távozik,
Sok essküvésében annak csalatkozik,
S — azért meg emészteő bura botsátkozik.

Vagy: Venus kesereg Adonist óhajtván,
Azt Vadászattyában Vadkan el szagatván.
Vagy: Galathea sir szép Acist jaigatván,
Gonosz Poliphemus azt rútvál el ronttván,

Avagy: Cannus után indúlt Szerelmében
 Hogy kedve nem telhet kívánt örömben,
 Biblis iaigat, hal, s — vész képtelen tűzében,
 Végre elis fogyván könyve sok vízében.

Vagy: nagyobb vóltáért hatható Jajjának,
 Nemde vélheteme jnkább Hecubának?
 Hogy nagy Veszedeimét sirattya Troiának;
 Hol édes Gyermejk, s — Ura el hullának.

Kétséges vólt elmém igy, e' kj lehessen,
 Hogy azért felőle bizonyost vehessen,
 Indúlnak lábaim affelé csendessen,
 A honnét a' szó jön ilyen keservessen.

Az mint mendegelek utomat Ujítva,
 Vígázó szememet jobb kézre fordítva.
 Látok egy dombocskát zöldel bé borítva,
 Duplázott keresztet azon tel állítva.

MeHynek szép mezőség fekszik ellenében,
 A kit négy folyó viz moss által mentében:
 Az mint a' kereszt áll az Dombb tetejében,
 Az iaigató Nympha ott áll keservében.

Jajját nagy sirással mostis szaporítta,
 S — orczáján le Csurgó könyveit Ujítta,
 Kiken a Vignapis maghát szomorítta,
 És mosolygó fényét homálllyal borította.

Gondolom, maíd el fogy mint Biblis könyvében.
 Vagy, Echó-ként mint kő el szárad testében,
 Ha Orvos nem érj illy szorúlt igyében.
 Melyet a' ki nem szán, ércz lakik szívében.

Tudom már ki légyen, megismérett jelérül,
 Könyves sirálmának bizonyos helyérül,
 Féje felett álló kettős keresztérül —,
 Nem kell értekezmem tovább a' nevérül.

Feiét gyászoló fátjol rongya kerítette,
 Bánatos orcáját búra eresztette,
 Bal kezére hailott nyakát görbitette,
 Le csüggő jobb kezét a' térdére tette.

Szomorú homályal fölhözik homloka,
 Zápor folya szemét, kesereg aiake,
 Mint hervadt Tulipán lecsügget a' nyaka,
 Van egész személyén szomorú északa,

Az keserves Nympha illy szoros igyében,
 Azt mint birja magát fogyott ereiében,
 Ujjabb árt inditván könnyező szemében,
 Illy szókra kél végre Jaios beszédében.

Vane még valaki az én bal sorsomban,
 Az ki segíteni kévána dolgomban ;
 Vagy henyélő szemmel néz minden azonban,
 Az mig végső veszélyt nem rántnak nyakamban.

Te édes Anyádhoz való szerelmedben,
 Ha kinek egy kis jó Vér for még szivedben,
 Olly mód, hogy segíthess ha nincs is kezedben,
 Méltó panaszomat vedd még his füledben.

Én, amaz szép Haza, a ki mindenekkel,
 Mint az bimbós Tavasz illatos füvekkel,
 Vagy az kalászos Nyár sok búza szemekkel
 Bövelkedtem, s — voltam hires is ezekkel.

Minden jók meg vóltak bennem azok egyben,
 Kiket másutt lelnij külömb külömb helyben ;
 Az egész Európa gyűlt vólt itt egy kertben,
 Az mit ott találj, mind meg lévén ebben.

Hires gyakorlása mindentéle Ars-nak,
 Gyakor köszörője az fegyveres Mars-nak,
 Mind feie, s — mind keze sisakos Pallas-nak ;
 Sokat lelt vólna itt Nagy Sándor — is társnak,

Mind Sagum, mind Toga illet itt sokakra;
 Törvény az kezekben kard az oldalokra;
 Kiknek óltalmával vigyázzván magokra,
 Nem tódultt anny kár őrzött határokra.

Nemzettem mezőre kemény Scipiókat;
 Az hon maradásra tanátsos Cato-kat,
 Pörre, s — törvényekre nyelves Cicero-kat,
 Másokatis minden szükségre valókat.

Ha dölnj találtak néha Trymphus-im,
 A kik fel állatták voltak Fabius-im,
 Éltémért élteket adó Curtius-im,
 Kik feiemben tették ujonnan Laurus-im.

Másod Róma valék erős Férfiakbúl,
 És olly mint Athenas okos tanátsokbúl,
 Nem váltak Vitézbek az Troiaiakbúl,
 Mint haidan a túilem származott Fiakbúl.

A Nemes erkölcsnek nevelő Daikáia,
 A szép Vitézségnek vóltam Oskoláia:
 Hol, mint az Aranyat Lydius probáia
 Meg vizsgálták, kinek mire áll a száia.

Valék akkor méltán sokaknak féelme:
 Nem csak én magamnak, másnak is védelme;
 Sok népekre hatván kardom győződelme,
 Tárházamnakis gyűltt böven jövedelme.

Ki; a' bóldog üdön Darius kincsével,
 Görögöket rontó Hector ereiével,
 Hires Intius-nak sok győződelmével,
 Ditsekedtem, s — Sandor jó szerencséiével.

Rakott tárházaim kincses Indiával, —
 Asztagos Mezeim beő Syciliával,
 Gazdag öltözetem Cifra Lydiával,
 Boromnak bősége ér vala Cretával.

De! nézd jobb sorsomnak balra fordulását,
 Proteust követő szerencsém múlását
 A Felseő részéről láb alá hullását.
 Mondhatom Croesus-nak Irus-sá válását.

Boldog mi vóltombúl im mire iutottam!
 Eldőltek oszlopim, kikhez támaszkodtam!
 Fiaim mostohák, tőlök el hagyattam:
 Nintsen kihez biznom Arvájúl maradtam!

Országokat bíró réghi fegyveremnek,
 Kivel ragyagtattam szép fényét hiremnek,
 Ki hajlott az éle, s — ereje kezemnek,
 Lankatt, s — bátorsága elesett szívemnek.

Szép bővelkedésem iutott rút szükségre,
 Kedven élt világom, kedvrontó inségre,
 Hasznos nyereségem káros veszteségre,
 Kintses gazdagságom pusztá szegénységre.

Vigasságom gyászra, romlásra épségem;
 Adózó Pórságra szabad Nemességem.
 Így homályosodott réghj Fényességem;
 Bővül pedig mostis naponként inségem.

Az mellynek terhével küszködöm eleget:
 De nem birom tovább, maid maid elveszteget:
 Nem győzhett magános erő sok Sereget,
 Hercules-sel tarttya Atthlas is az Eget.

Megvallom, régenis vólt sok nehézségem,
 Sokszor támatt innét, túlis ellenségem:
 De akkorj erőm vólt olly segítségem,
 A ki nem engedte fogyni reménységem.

S — ha akkor Valamelly oszlopom el esett,
 Vólt a' kj a' helyet mingyárt mást keresett;
 Es az, ha honnét im veszedelem lesett,
 Onnét minden ártó ág bogot el nyesett.

Forogván sok féle ellenség kezében,
 Estem az Sasnakis némelykor körmében,
 Néha tollaimat fépteis mérgében,
 De hogy éppen rontson, nem volt ereiében.

Vólt olly, szorongattni a ki nem engedett,
 Fel támadt mellettem, megis verekedett,
 Körme közzül ki vont, éltém menekedett,
 S — az Sas sokszor mint én bővebben szenvedett.

Az Hóldnak szarvait reám gyakran öklelt,
 De azis sok vissza Csapó ellenzést lelt:
 Mert vólt elleneis kj mellettem fel kelt,
 S — az ő sértésénél raita nagyobbbat szelt.

Forgatott fegyvere több ellenségnekis, —
 Euxinum, s — Adria nagy tengereknekis:
 De tompúltt fegyvere raitam ezeknekis;
 Két annyit veszettek, néha ha nyertek is.

Most mint Arva madár! aki magán szakatt,
 Buidosásj után az ágon fel akatt,
 Vergődésj között ereie el szakatt,
 Vész, ha nem óldatik lábát tartó lakat.

Ugy: vaiuszom énis közel az halálhoz,
 Ha senkj nem tekint el fordításához,
 Nyakamon a veszély, s — húz a Vég órához,
 S — életemnek szintén el fogyatásához.

Vólnátok ugyan még, kik segíthetnétek,
 Ha mind nem, vészemet fel épithetnétek,
 Oszlop kereteket ha öszve szednétek,
 S — Védelmesében egyet értenétek.

Barátság, s — egyesség tartt minden dolgokat,
 Az viszalkodó párt elrontya azokat:
 Mikor az lakosok jól értik magokat,
 Akkor lakja boldog üdő országokat,

De az hol vizát von az egyenetlenség,
 Fogyató Veszélyben van ott a Nemzetség:
 Ez rongyol engemjs, s — ez az, a' nagyinség,
 Melly miatt elfogyatt majd a gondos kétség.

Tovább sir vala még, csak hogy ezek közben,
 Nagy Zúgás indulván, kelle hadni félben:
 Véltém, hogy Icarus vólna le esésben,
 Avagy Ganimedes vitetnék az Égben.

Alig nézhettem fel, hogy már le érkezett,
 Minthogy szárnyaival szaporán evezett;
 Még álla ott, az hol a' Nympha könyvezett,
 S — mosolygó orczával foga véle kezét.

Bokáj, s — Sisakja füzetvén Szárnyokkal,
 Kézi Pálczájais fonatván kigyókkal,
 Ösmerem ki légyen már azis azokkal,
 Melly a' siró Nymphát biztattya ily szókkal:

Meg hasadott az Eg könyves panaszodra,
 Sas-os Jupiter-is tértt kívánságodra,
 Engemet botosátott vigasztalásodra,
 Hogy kívántt fényt viraszt most borúltt napodra.

Mert olly gyámolt rendeltt igyed védelmére,
 Az ki nem idegen, de nemzeted Vére,
 Nemis kellett bizni azt egyéb kezére,
 Ha nem az ki érzi, és veszi szivére —.

Mingyárt itt lesz az is Czimeres Griffével,
 Fel teszi éretted éltét mindenével, —
 Nem gondol hasznodért ontandó Vérel.
 Mint régen Curtius Romáért éltével.

Az vigyázó Griff-is, melly áll Czimerében,
 Azért tartt ki rántott kardot jobb kezében.
 Hogy a' melly Rósá-kat vett bal tenyerében,
 Ne engedgye másnak vesztegetésében.

Az Rósa nem példáz mást, hanem tégedet,
Gyakor tövissek közt sértődött igyedet,
Piros vért ereszteő sok féle sebedet —,
Az mellyek el vették régi jó kedvedet.

De mint hogy az Griff vontt, már kardot melletted,
Ne félcsed igyedet, mint eddig félthetted :
Ha mi veszély kereng tovább körülletted,
Ki szál ez, az ellen, s-meg felel éretted,

Máskéntis valamit kíván az Méltóság,
Griff-es gyamolodban meg van minden jószág,
Termet, érték, erő, Nemzetbéli nagyság,
Nemes erkölcs, és szív, nagyelme, s — okosság.

Nem csak hon, de kínis okosúltt értelem,
Jozan ész, értt tanács, vigyázó figyelem,
Egyaránt mértékeltt büntetés, s — kegyelem :
Az hol kell keménység, s — hol kell engedelem

Látás, hallás, derék dolgokban forgással,
Mind két szerencsének izét kóstolással,
Azokban nagy szíve meg nem változással,
Jó hír, s — név felőle kedves hangozással.

Igaz Hazai Vér, s — abban buzgó készség,
Viseltt dolgaiért méltó érdemesség ;
Mind kézzel mind fővel keresett dicsőség ;
Más számlálhatatlan jókból álló bőség.

Szolgáltt ez eddigis néked nagy hűséggel,
S — vóltt melletted fűles, szemes szerénységgel,
Sokat látott hallott, s — tanúltis bőséggel,
Az kikkel elméjét fűzte sok szépséggel.

Ezután annális több jót téssen Veled,
Elfordította minden veszedelmes szeled,
Vig Tavasza hozza mostani mord teled,
S — ez gyászna kis szennyét tovább nem viseled.

Van Sagum, van Toga ennek tárházában,
Törvény, s — fegyver illik egyaránt markában,
Van ahoz értékis, melly nélkül heiában,
Nagyot indítani az haza dólzában.

Oda érték, elme, s erő kivantatik,
Hol az győzdelmi Palma plantáltatik
Mellynek földé gyakran vérrel ásztattatik;
Henyének az pedig soha nem adatik.

Ugyanis Temploma az szép dicsőségnek
Kire az nagy szívek geriedezve égnek,
Nints kinyes Mezején valamely térségnek
S — kedven szellőztető árnyékos zöldségnek.

De lábat fárasztó magos kőszálakon,
Hová nem juthatni gyenge Virágokon,
Hanem test szaggató tövises gazokon,
Az hol veritékis gördül az homlokon.

Elér ez odais fegyveres Griffével,
S — annak szárnyán járo szives készségével,
Szembenis mér szőknj ott ellenségével,
S — éretted kúszkódni tellyes ereiével.

Végy azért jó kedvet szomorú igyedből,
Tőrüld el könyvedet, mély árad szemedből,
Fel derül már napod előbbj kődődből
Vetkezzél ki rongyolt, s — gyászos köntösődből.

Egyenesül Ága hailott keresztednek,
Kit görbített vala súllya nagy terhednek,
Zavarais tisztul négy folyó Vizednek,
A kit bővit vala Ária sok könyvednek.

Megépül Meződis szokott termésével,
Telik Falu, s — Város vissza jött Népével,
Jár az kereskedő megmaradt pénzével
Nevelvén értékét annak eszközével.

Ceres-is fel veszj el vetett sarlóját,
 Sűrű kereszttekkel rakattya tarlóját
 Arachna sem henyél, fel fogia Varróját,
 Titirus-is bőven nyomattya Túróját.

Pan-is meg tért Göblyét bizvást legeltetj,
 S — annak hasznaibúl pénzét bővítettj,
 Szöleit Bachus-is szépen mivelletj,
 S — azokbúl kádgyait bő borral töltetj.

Az szép Ars-oknakis meg lesz Oskolája,
 Mars Játékainakis kezdetik Palyája,
 Találatik soknak mind esze, s — Szablyája.
 Mind azokért méltán iutandó Pálmája.

Igy Scipio, Cato, s — másis nevelkedik,
 Kik által határod megént Szélesedik,
 Aranyod, s — ezüstöd jobban bővelkedik,
 Laurus-sal feied is Szebben ékesedik.

Kötött Lábaidnak meg szabadúl táncza,
 Szokatlan Igának nem szorít az Lánca,
 Simúl orczádnakis most teperültt ránkza,
 Más szépségednekis meg ujjúl Zománca.

Az Sarkon álló Griff kirántott kargyával,
 Oltalmazván téged Atyai gondgyával,
 Mind Ars-sa, s — mind Mars-sa egyenlő frontyával,
 Meg tartt Szárnya alatt igen jó módgyával.

Emélkedgyél azért, és békély kezéhez, —
 Aiánlyad magadat gondviseléséhez,
 Hídgyed, hogy faidalmod bé hatott szivéhez,
 És ugy tekint ahoz mint maga Sebéhez.

Érkezik ezek között a' Griff-is kargyával,
 Gyorsanis jöhetett kiterültt szárnyáival,
 Köszönté az követ, a' Nympha szavával;
 Mert az csak alig birtt akkoris magával.

Elyomta vólt terhe súlyos keservének,
 Ki alatt kevés jót reméltt már Feiének,
 De el érkezésén ohaitott Griff-ének,
 Meg ujjula megént reménye szívének.

Melléie közelget, s — fel kezdi emelnj,
 Felis kél, láttatik kedvétis nevelnj,
 Ohajtott oszlopát szivesen kedvelnj,
 Es azt azon közben általis ölelni.

Mondván: Nem ujjitom tovább panaszomat,
 Mert tudod más kintis (nem kétlem) dólgomat;
 Hanem szép reményem, ugy Viseld gondomat,
 Hogy nagyobb siralom ne érje napomat.

Felel amaz: Ugy hidd nagy szeretetemet,
 Fel tészem éretted kedves életemet,
 Minden javaimal Végső Csőp Véremet;
 Mellyre bizonyágúl hívom Istenemet.

Őrül szive szerint a követ ezeknek,
 Hermes vólt ez: S kíván minden jót igyeknek,
 Kedves Délre iútást hainallott Fényeknek,
 S — kívánatos Véget kezdett örömeknek.

Szárnyára kél osztán kígyós Veszszejevel,
 Szaporánis megyen annak ereiével;
 Valamellyre fordul e dolog hírévet,
 Vigasztal sokakat, s — biztatt örömével.

Minden Erdők, s — Völgyek kezdnek vig zendülést,
 Orion, s — Amphion tarttnak kedves gyűlést,
 Ki Lantját pengeti ki kezd hegedülést
 Ki Dობol, ki sipol, ki tesz más örülést.

Triton-is fel fujta Dagadott Pofáiát,
 Igen harsogtattya görbe trombitáiát,
 Énekhez készíti Orpheus-is száját,
 Ujjúltt örömében mondgyais Nótáiát.

Verset mond Apollo, s — táncolni készülnek
 Az Driades szüzek, s — Ugrálva kerülnek,
 Minerva, Mars, Venus, Pallas-is örülnek,
 Masokis valakik ebben részesülnek.

Az Sas-os Jupiter Juno-val magais.

Örvendez, s — az Griffet dícsiri, s álgyais :
 Nem búsúl mint elébb, az Árva Nympha-is,
 Bizván hogy iobban lesz már az ő dólgyais.

Kit hogy Isten adgyon, és így Szép csendessen,
 Maradhassunk tovább mind közönségessen,
 S — azomban a Griff-is nagy dítsőségessen
 Élljen, s — uralkodgyon : kívánom szivessen.

*

Tudvalevő, hogy Gyöngyösy István ez alkalmi költeményét az 1681-iki országgyűlés alkalmából a megejtett nádor-választás örömére írta. Evvel nem csak *Eszterházy* Pálnak, az új nádornak akart tömjénezni, de az általános közhangulatnak is kifejezést adott. Különösen a labancz főurak és köznemesség el volt ragadtatva, mert elvileg az országgyűlés összehívása és a nádorválasztás nagy-jelentőségű esemény volt. Így maga az udvar elismerte 11 év óta követett vérengző eljárásának teljes kudarczát. Thököly sikerei és XIV-ik Lajos újabb támadása annyit mégis enyhítettek a magyarság sorsán, hogy a vallásszabadságot bizonyos artikuláris helyeken megengedték, a mi a rettenetes üldözés után javulás számba mehetett, de Lipót császár Kollonics tanácsát fogadta el, a törvényeket se maga nem tartotta meg, se követőivel nem tartatta meg. Thököly tovább folytatta a harcot, a két párt engesztelhetetlenül állott egymással szemben ezután is.

De a nádor személyének adott tömjénezés mellett érdekes azt is megfigyelni, mennyire nem volt pártember Gyöngyösy. Mikor az ország gyászát, nyomorúságait festi, egy szóval se emlékezik meg a kölcsönös villongásokról és vérengzésekről. A katolikus labancz pártot nem dicséri, a protestáns ellenpártiakat nem gyűlöli, se az egyik, se a másik félt nem teszi felelőssé a haza romlásáért. Az akkor megszokott gyűlölködő hang, a mely akaratlanul is megszólalt a két ellenpárt írásos műveiben, egyáltalában nem talál helyet az ő munkáiban. Gyöngyösynek éppen olyan idegen, visszataszító volt Kollonics gyűlölködő beszéde, mint a bujdosók szilaj, vad fenyegetődzése. Magyar nemzeti büszkesége is megnyilatkozik ez alkalmi versében, mert nem mulasztja meg-említeni azt is, hogy e véres időkben az „Sas“ sokszor bővebben szenvedett, — mint a magyarság.

Hogy oly későn és az ismert formában 1695-ik évben adta ki Lőcsén e munkáját, bizonyosan *Eszterházy* Pál nádor költéségén, az a költő alispán megszokott óvatosságára vall. A nádornak a nemzet végképpen csalogódott, csakhamar meggyőződtek róla, hogy benne nem törvényeinek védőjét, de kijátszóját találták meg, a mint ezt a külföldi diplomata is megjegyezték róla. *Eszterházy* mérhetetlen kincsszomjuságában csak vagyon szerzésre gondolt, egyebekben kész, köteles szolgája lett *Kollonics* rendszerének. A mű kiadásának idején evvel már tisztában voltak. Mindazonáltal Gyöngyösytől távol állott az a szándék, a mit sokan néki tulajdonítottak, hogy a kiadás elé tett „*Palinodia*“ szóval a nádorra szórt dicséretet visszavonni akarta. E szóval csak azt akarta jelenteni: megismétli Magyarország siralma, mert újra kiújultak, megsokasodtak sebei. Ezt bizonyítja a *Palinodia* mellé adott latin szó, *Prosopeia Hungariae*, a mely Magyarország megszemélyesítését jelenti. A költő tehát itt már nem a maga, de az ország nevében szól. El hagyta tehát az ajánló levelet de azért is tette ezt, mert nevét el akarta hallgatni, a mi ennek közlésével nem lett volna lehetséges. Az ország nevében, a sinylődő állapotnál jobb jövőt vár, remél részére a *Kollonics*-rendszer eltűnésével. A nádornak, a mennyire lehetségesnek látta, kedvére akart tenni, mert éppen ez időben, 1692-ben a *Máriássy* és *Kubinyi* kisebb javakra adomány levelet nyert tőle. Különben is természetében volt a nagyok kedvének keresése, azonban a közvéleménnyel se akart szembe szállani. Ez a körültekintő viselkedés sikerült is neki. A nádor 1699-ik évben *Csetneken* meglátogatta, a közvélemény se zúdult fel ellene, a mi abban az időben könnyen megesett s az ilyenért a gúnyolódás is kijárt.

Az alább betűhíven közölt szöveget az *Eszterházyak* kismartoni levéltárában találtam meg. *Merényi* Lajos levéltáros úr segítségével e pontos másolatot összeállítottuk. A *Palinodiának* most már csak egyetlen példánya van meg a *Prónayak* acsai levéltárában. E szöveg is nagyon hibás, bizonyos tehát, hogy a költő a korrektúráit nem látta, nem is nagy súlyt vetett e költeményére. De éppen ezért irodalomtörténeti fontosságú az alább közölt szöveg, egyedüli, hibátlan eredeti kézirat, a mely egyenesen a költőtől származik. Ő maga adta át *Eszterházy* Pál nádornak, a kézírás ugyan valamelyik kalligrafus műve, de az aláírás a költő saját írása. Nagy nyolczadrét alakú, pergamentbe van kötve. Megvan benne a hiteles szövegű előszó is. *Dugonics* kiadásában e mű majd minden sorában változik. Tudjuk azonban róla, hogy teljesen önkényesen járt el a szövegek kiadása körül. E változatokat összeállítottam ugyan, de érettebb megfontolás után fölöslegesnek tartom e „jobbétások“ közlését, mert semmi jelentőségök nincs és nem is lehet.

(Budapest.)

Gyöngyösy László.